

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра моніторингу довкілля та природокористування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
роботи

«_____» _____ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Ландшафтно-екологічне планування

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший / бакалаврський _____
галузь знань _____ 10 Природничі науки _____
(шифр і назва)
спеціальність (напрямок) _____ 101 Екологія _____
(шифр і назва)
освітня програма _____ Екологія _____
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ за вибором _____
(обов'язкова / за вибором)
факультет _____ екологічний _____

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

29.08.2019 року, протокол № 14

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Гололобова О. О., кандидат с.-г. наук, доцент, доцент кафедри моніторингу довкілля та природокористування.

Клещ А. А. ст. викл. кафедри моніторингу довкілля та природокористування екологічного факультету

Програму схвалено на засіданні кафедри моніторингу довкілля та природокористування

Протокол від 29.08.2019 року № 12

Завідувач кафедри моніторингу довкілля та природокористування

_____ Максименко Н. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією екологічного факультету

Протокол від 29.08.2019 року № 10

Голова методичної комісії екологічного факультету

_____ Максименко Н. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Ландшафтно-екологічне планування” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавр спеціальності (напряму) 101 «Екологія»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

- формування у студентів системи знань, умінь і навичок з ландшафтно-екологічного планування та заходів оптимізації стану сучасних ландшафтів, формування уявлення про місце і роль ландшафтно-екологічного планування у галузі охорони навколишнього природного середовища та збалансованого природокористування;
- формування системи знань про історію ландшафтного дизайну, мистецтва створення садів, парків і інших територій, що озеленюють; вміння бачити, розуміти й створювати прекрасне. Ознайомлення студентів з прийомами формування об'єктів ландшафтного дизайну. Засвоєння студентами особливостей формування середовища сучасного міста, як середовищного об'єкта з використанням засобів ландшафтного дизайну - рослинності, геопластики, водних пристроїв, малих архітектурних форм та ін.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- теоретична і практична підготовка студентів для проведення діяльності у галузі екологічно орієнтованого територіального планування природокористування;
- забезпечити засвоєння теоретичних і прикладних аспектів історії та естетики садово-паркового мистецтва;
- сформувані уявлення про основні стилі ландшафтного дизайну;
- надати практичні навички формування об'єктів ландшафтного дизайну;
- ознайомити зі специфікою створення об'єктів ландшафтного дизайну з урахуванням соціальних, містобудівних, природних факторів.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
5-й	5,6-й
Лекції	
32 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
42 год.	46 год.
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.6. Заплановані результати навчання

В результаті навчання студент повинен сформувані наступні компетентності :

- володіти та вільно оперувати базовим термінологічним апаратом у галузі ландшафтно-екологічного планування та територіального планування в цілому;

- використовувати засоби та підходи ландшафтно-екологічного планування в розв'язанні професійних задач оптимізації територіальної організації природокористування із потенціалом ландшафту;
- володіти методикою організації та проведення процедури ландшафтно-екологічного планування (етапи і зміст проведення робіт, організаційна структура);
- розуміти недоліки та переваги основних підходів до територіального планування і організації життя та діяльності людини в географічному просторі;
- проводити збір вихідної інформації для ландшафтно-екологічного планування, аналізувати картографічну інформацію для цілей укладання ландшафтних планів;
- проводити екологічну оцінку ландшафту в категоріях значущості і чутливості;
- визначати цілі розвитку ландшафту і програм заходів щодо поліпшення екологічного стану культурних ландшафтів;
- оперувати основними положеннями керівних національних законодавчих документів у галузі територіального планування та охорони навколишнього середовища;
- застосувати окремі прийоми ландшафтно-екологічного планування до обґрунтування територіальної структури заповідних об'єктів та екологічних мереж;
- застосувати окремі прийоми ландшафтно-екологічного планування до організації та оптимізації землекористування в аграрних ландшафтах;
- застосувати окремі прийоми ландшафтно-екологічного планування до формування рекреаційно-туристичного каркасу;
- застосувати окремі прийоми для цілей виділення водоохоронних зон;
- володіти прийомами оцінки ландшафту при проектуванні системи озеленення міста;
- аналізувати візуальні елементи ландшафту при складанні ландшафтного плану;
- складати картографічну основу ландшафтного плану для проектування об'єктів ландшафтно-архітектури;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня для донесення інформації та власного досвіду;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність до участі у проведенні досліджень на відповідному рівні;
- здатність працювати в команді, використовуючи навички міжособистісної взаємодії;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність проводити моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Ландшафтно-екологічне планування

Тема 1. Передумови та історія виникнення ландшафтного планування: від просторового планування діяльності до природоохоронного територіального планування.

Територіальне планування життєдіяльності та природокористування у різні історичні епохи. Системи просторового планування у різних країнах. Традиційна і комплексна (comprehensive) форми територіального планування. Екологічне територіальне планування. Передумови появи та історія розвитку ландшафтного планування: від виникнення у Германії до глобального усвідомлення. Екологічні аспекти територіального планування у Радянському Союзі: районне планування та територіальні комплексні схеми охорони природи (ТерКСОП). Особливості ландшафтного планування та відмінності від інших форм і видів територіального планування.

Тема 2. Базові положення ландшафтного планування: об'єкт, мета, принципи.

Цілі і завдання ландшафтного планування. Визначення спеціальних базових понять: ландшафт, компоненти ландшафту, навколишнє середовище, компоненти навколишнього середовища, планування, ландшафтне планування, природні ресурси, сталий розвиток.

Принципи ландшафтного планування. Суміжні поняття: ландшафтна архітектура, ландшафтне проектування, ландшафтний дизайн.

Тема 3. Зміст, структура та організація робіт з ландшафтного планування.

Аналіз передумов, визначення завдань і розробка ландшафтної програми / плану. Стейкхолдери ландшафтного планування. Ландшафтне планування як комунікативний процес (робота з громадськістю та зацікавленими сторонами). Особливості розвитку ландшафтного планування як управлінської системи: огляд реалізованих проєктів.

Тема 4. Ландшафт у ландшафтно-екологічному плануванні: моделі і функції.

Загальне поняття ландшафту. Визначення ландшафту: проблеми термінології. Загальні властивості та атрибути ландшафту. Суб'єкти ландшафту. Модель ландшафту в територіальному плануванні: головні властивості. Ландшафт – як суб'єктивна ціль ландшафтного планування. Проблеми розуміння ландшафту в контексті ландшафтного планування.

Тема 5. Національні системи ландшафтного планування: міжнародний досвід та перспективи впровадження в Україні.

Екологічні аспекти територіального планування закордоном : переваги та недоліки національних систем ландшафтного планування. Огляд національних систем ландшафтного планування Великобританії, Голландії, Франції, Іспанії, Німеччини, Польщі та США. Параметри оцінки системи ландшафтного планування. Законодавче підґрунтя здійснення ландшафтного планування в Україні. «Піонерні» розробки з ландшафтного планування в Україні.

Тема 6. Інвентаризаційний етап ландшафтного планування.

Інвентаризаційний етап - аналіз ситуації. Інформаційна база ландшафтного планування на інвентаризаційному етапі, її джерела та інтерпретація. Картографічні та планові матеріали. Топографічні карти. Дистанційні матеріали. Тематичні карти. Некартографічна інформація. Демографічні дані. Соціально-економічні дані. Санітарно-екологічні дані. Соціологічні опитування. Вимоги до якості інформації. Ландшафтна структура, землекористування та екологічна ситуація. Конфлікти природокористування.

Тема 7. Оціночний етап ландшафтного планування.

Визначення та зв'язку понять «значимість» і «чутливість». Методичні підходи до оцінки основних компонентів ландшафту в категоріях значущості і чутливості: види і біотопи, ґрунту, води, клімат / повітря. Методика оцінки ландшафту в категоріях значущості і чутливості в аспекті рекреаційного потенціалу. Структура ландшафту і його комплексна оцінка.

Тема 8. Заключні етапи ландшафтного планування: визначення цілей розвитку та складання програми дій і заходів.

Цілі розвитку ландшафту - цільові концепції використання території. Приватні (галузеві) цілі розвитку ландшафту. Інтегральні цілі розвитку ландшафту. Програма дій і заходів - основні напрямки і типи дій і заходів. Специфіка та приклади розробки ландшафтної програми, рамкового ландшафтного плану, великомасштабного ландшафтного плану.

Тема 9. Сфери практичного застосування ландшафтно-екологічного планування.

Практичне використання ландшафтного планування для розв'язання галузевих завдань: землевпорядкування та функціональне зонування територій адміністративних одиниць, управління водними ресурсами і водоохоронне зонування, організація об'єктів природно-заповідного фонду, містобудівне проектування, оцінка впливу на навколишнє середовище (ОВНС), соціально-економічний розвиток.

Тема 10. Ландшафтне планування і заповідна справа.

Можливості ландшафтного планування у вирішенні прикладних задач заповідної справи : організація об'єктів природно-заповідного фонду та формування екологічної мережі. Територіальна організація екологічної мережі. Загальна характеристика головних структурних елементів екологічної мережі. Необхідність врахування ландшафтної

диференціації при формуванні екологічної мережі. Досвід розробок екологічних мереж у світі та Україні: територіальні рівні, особливості та труднощі, інтеграція.

Тема 11. Ландшафтне планування і землеустрій.

Законодавча база землеустрою в Україні. Землеустрій та деформація сучасної структури агроландшафту. Пластика рельєфу і геотопологія ландшафту. Конструктивні елементи землеустрою: полосні ліси та ремізи у складі агроландшафту. Полезахисні лісосмуги. Розміщення контурних лісових полос на схилах. Екологічна мережа і охорона фауни на місцевому рівні.

Тема 12. Ландшафтне планування та резервування територій для туризму і рекреації.

Регіональні туристсько-рекреаційні системи. Необхідність ландшафтного планування рекреаційно-привабливих територій. Функціонально-планувальні елементи регіональних туристсько-рекреаційних систем. Виявлення специфікації і структури ареалів туристсько-рекреаційних систем. Оцінка відповідності структури землекористування цілям розвитку туризму та рекреації. Проблема синтезу необхідності збереження та використання природної та культурної спадщини.

Тема 13. Ландшафтне планування водоохоронних зон.

Водоохоронні зони акваторій великих річок та водосховищ. Великі річки як об'єкт ландшафтного планування. Ландшафтний та законодавчий підхід до проектування водоохоронних зон. Планування водоохоронних зон в ускладнених екзогенно-динамічних умовах. Планування внутрішньої структури водоохоронної зони.

Тема 14. Ландшафтне планування у складі схем територіального плану міста.

Містобудівне зонування як інструмент екологічної організації території міста. Ландшафтний аналіз об'єктів природного комплексу міста та загальні підходи до оцінки ландшафту при проектуванні системи озеленення міста. Конструювання еколого-рекреаційного каркасу міста: структура та алгоритм планування. Ландшафтний благоустрій селітебних територій міста.

Тема 15. Естетична відеоекологія ландшафту.

Естетичні аспекти ландшафтного планування. Перцепція та синестезія ландшафту. Естетика ландшафту. Ландшафт – «сутність» та пейзаж – «явище». Візуальні елементи ландшафту, їх аналіз (пейзажна композиція, сюжети, глибина видової перспективи, композиційні вузли, куліси тощо). Візуальні властивості ландшафту. Практичні прийоми пейзажно-естетичної організації рівнинних та горбистих ландшафтів. Культурний ландшафт як національний пейзаж.

Тема 16. Планування і проектування об'єктів ландшафтної архітектури.

Зміст та склад робіт з планування об'єктів ландшафтної архітектури. Складання картографічної основи ділянки проектування. Оцінка правової ситуації земле- і природокористування. Морфодинамічний аналіз та оцінка геодинаміки. Оцінка рекреаційної ємності окремих фрагментів ландшафту. Визначення специфіки туристсько-рекреаційного продукту. Розробка рекомендацій з функціонального зонування та ландшафтного благоустрою.

Розділ 2. Основи ландшафтного дизайну

Тема 1. Історія ландшафтного дизайну.

Сади древнього миру. Перші відомості про сади. "Сади Семіраміди". Сади Єгипту. Сади Древнього Ірану. Місце саду в культурі Древньої Греції. Рим: міська цивілізація й виникнення вілли. Сади Сходу. Мавританські сади. Сади Китаю. Сади Японії. Філософія й поезія саду. Сади середньовічної Європи. Сади Західної Європи. Типи садів: монастирські, замкові, ботанічні, лікарські. Сади Відродження. Сади Франції. Класицизм і регулярний парк. Пейзажний парк у Британії. Західноєвропейські сади кінця XVIII–XX століть. Сади Росії та України XIX–XX століть. Пам'ятка світового садово-паркового мистецтва кінця XVIII—першої половини XIX століть «Софіївка».

Тема 2. Композиційні прийоми формування об'єктів ландшафтного дизайну.

Вибір прийому планування (регулярного або ландшафтного). Виявлення композиційного центру, головних та другорядних висей. Використання ритму, контрасту і нюансу у формуванні ландшафтних об'єктів. Універсальні закони дизайну: композиція, простір і перспектива, форма, лінія, пропорційність і масштабність. Ритм, симетрія й рівновага, домінанта. Колористика. Архітектоніка рослин. Закони рослинних композицій.

Тема 3. Антропогенні засоби створення об'єктів ландшафтного дизайну.

Малі архітектурні форми. Призначення. Класифікація. Декоративне покриття в ландшафтному дизайні. Освітлення об'єктів ландшафтного дизайну.

Тема 4. Архітектурно-ландшафтне формування малого саду як значимого об'єкту ландшафтного дизайну.

Розміщення котеджу на ділянці та функціональна організація його території. Природні засоби формування об'єктів ландшафтного дизайну. Вибір асортименту рослин та малих архітектурних форм. Формування художнього образу малого саду. Особливості рішення малого саду з використанням регулярного, ландшафтного та змішаного прийомів планування. Дендрологічний план ділянки. Прийоми формування міксбордера, альпінарія і рокарія. Прийоми формування рабатки, клумби, бордюру, плодового саду, городу.

Тема 5. Особливості формування середовища сучасного міста, як середового об'єкта з використанням засобів ландшафтного дизайну.

Природа як фактор сталого розвитку міста. "Дух місця". Ландшафтний дизайн як засіб гуманізації середовища проживання. Засоби досягнення індивідуальності міських відкритих просторів. Рослинність як засіб композиції і фактор екологічної стійкості. Вода і водні пристрої в міському середовищі.

Тема 6. Ландшафтний дизайн та редевелопмент.

Реконструкція засобами ландшафтного дизайну колишніх промислових територій. Парк_Реулли. Сад на даху вокзалу Монпарнас. High Line парк.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	Інд	С.р.		л	п	лаб	Інд	С. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Ландшафтно-екологічне планування												
Тема1. Передумови та історія виникнення ландшафтного планування: від просторового планування діяльності до природоохоронного територіального планування.	5	2	1			2						
Тема2. Базові положення ландшафтного планування: об'єкт, мета, принципи.	5	2	1			2						
Тема3. Зміст, структура та організація робіт з ландшафтного планування.	5	2	1			2						
Тема4. Ландшафт у ландшафтно-екологічному плануванні.	5	2	1			2						

моделі і функції.												
Тема5. Національні системи ландшафтного планування: міжнародний досвід та перспективи впровадження в Україні.	5	2	1			2						
Тема6. Інвентаризаційний етап ландшафтного планування.	5	2	1			2						
Тема7. Оціночний етап ландшафтного планування.	5	2	1			2						
Тема8. Заключні етапи ландшафтного планування: визначення цілей розвитку та складання програми дій і заходів.	5	2	1			2						
Тема9. Сфери практичного застосування ландшафтно-екологічного планування.	5	2	1			2						
Тема10. Ландшафтне планування і заповідна справа.	5	2	1			2						
Тема11. Ландшафтне планування і землеустрій.	5	2	1			2						
Тема12. Ландшафтне планування та резервування територій для туризму і рекреації.	4	2	1			1						
Тема13. Ландшафтне планування водоохоронних зон.	4	2	1			1						
Тема14. Ландшафтне планування у складі схем територіального плану міста.	4	2	1			1						
Тема15. Естетична відеоекологія ландшафту.	4	2	1			1						
Тема16. Планування і проектування об'єктів ландшафтної архітектури.	4	2	1			1						
Разом за розділом 1	75	32	16			27						
Розділ 2. Основи ландшафтного дизайну.												
Тема 1. Історія ландшафтного дизайну.	15	8	2			5						
Тема 2. Композиційні прийоми формування об'єктів ландшафтного дизайну.	8	4	0			4						
Тема 3. Антропогенні	15	6	4			5						

засоби створення об'єктів ландшафтного дизайну.												
Тема 4. Архітектурно-ландшафтне формування малого саду як значимого об'єкту ландшафтного дизайну.	19	6	8			5						
Тема 5. Особливості формування середовища сучасного міста, як середовищного об'єкту з використанням засобів ландшафтного дизайну.	11	4	2			5						
Тема 6. Ландшафтний дизайн та редевелопмент.	7	4	0			3						
Разом за розділом 2	75	32	16			27						
Усього годин	150	64	32			54						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
Розділ 1. Ландшафтно-екологічне планування.			
1	Концепції фундаментальної науки, що застосовуються у ландшафтно-екологічному плануванні (семінар)	6	
2	Аналіз національних систем ландшафтного планування (семінар)	6	
3	Використання ГІС-технологій при розробці картографічної основи ландшафтного плану (практичне заняття)	4	
Розділ 2. Основи ландшафтного дизайну.			
4	Садово-паркове мистецтво України ХІХ—ХХ століть (семінар)	2	
5	Ландшафтний дизайн малого саду в малоповерховій забудові (семінар)	4	
6	Створення стійких ознак міста. "Дух місця" і пошук засобів досягнення різноманітності (семінар)	8	
	Разом	32	

5. Завдання для самостійної роботи

Студент повинен самостійно опрацювати додаткову літературу та скласти опорний конспект. Кількість годин на опрацювання додаткового матеріалу наведена в таблиці.

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
	Розділ 1. Ландшафтно-екологічне планування.	денне	заочне
1	Ландшафтне планування та територіальне планування: аспекти взаємодії і взаємодоповнюваності.	2	
2	Суміжні поняття ЛП: ландшафтна архітектура, ландшафтне проектування і ландшафтний дизайн.	2	
3	Ландшафтне планування як комунікативний процес (робота з громадськістю та зацікавленими сторонами).	2	
4	Ландшафт, екосистема і навколишнє середовище як об'єкти планування: загальні риси і принципові відмінності.	2	
5	Опрацювання проекту Закону України «Про ландшафти» : сильні	2	

	сторони та причини не прийняття.		
6	Методичні основи виявлення, картографування та оцінки інтенсивності конфліктів природокористування.	2	
7	Оцінка еколого-геохімічного стану ландшафту під час процедури ландшафтного планування.	2	
8	Цілі розвитку ландшафту - цільові концепції використання території.	2	
9	Регіональна специфіка використання інструменту ландшафтного планування.	2	
10	Біорізноманіття : труднощі визначення поняття та методи оцінки.	2	
11	Правові дефіцити визначення поняття «земля» в українському законодавстві та їх наслідки.	2	
12	Картографування природної та культурної спадщини на регіональному рівні.	1	
13	Нормативні методики визначення конфігурації водоохоронних зон.	1	
14	Структурні елементи екологічного каркасу міста : загальна характеристика.	1	
15	Ландшафтний код та образ ландшафту. Культурний ландшафт як національний пейзаж.	1	
16	Морфодинамічний аналіз рельєфу: основні теоретичні положення.	1	
Розділ 2. Основи ландшафтного дизайну.			
1	Історія ландшафтного дизайну.	5	
2	Композиційні прийоми формування об'єктів ландшафтного дизайну.	4	
3	Антропогенні засоби створення об'єктів ландшафтного дизайну.	5	
4	Архітектурно-ландшафтне формування малого саду як значимого об'єкту ландшафтного дизайну.	5	
5	Особливості формування середовища сучасного міста, як середового об'єкта з використанням засобів ландшафтного дизайну.	5	
6	Ландшафтний дизайн та редевелопмент.	3	
	Разом	54	

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи контролю

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні види контролю засвоєння навчального матеріалу: поточний (протягом семестру) та підсумковий семестровий.

Поточний контроль проводиться у формі усного опитування або письмового контролю на практичних заняттях та лекціях. Можливо проведення поточного контролю у формі колоквиуму, комп'ютерного тестування.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання та проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу і в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою дисципліни.

Оцінка успішності вивчення дисципліни складається суми оцінок **двох** розділів.

Оцінювання успішності вивчення розділу дисципліни «**Ландшафтно-екологічне планування**» пропорційно до начального обсягу входить до підсумкової оцінки з дисципліни, відповідно складаючи її 1/2 (50,0%).

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати протягом навчального семестру за *розділ дисципліни* становить 100 балів.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання	зал	к	Су	а
--	-----	---	----	---

Розділ								Практикум			Контрольна робота	Разом		
16								14			30	60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	C1	C2	П1	K1			
1	1	1	1	1	1	1	1							
T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	5	5	4	30			
1	1	1	1	1	1	1	1							

Оцінювання успішності вивчення розділу дисципліни «**Основи ландшафтного дизайну**» пропорційно до начального обсягу входить до підсумкової оцінки з дисципліни, відповідно складаючи її 1/2 (50,0%).

Поточне тестування та самостійна робота								залік	Сума
Розділ 1			Розділ 2			Контрольна робота	Разом		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	K1	60	40	100
12	2	14	14	11	1	6			

№	Форма навчальної роботи (лекція/практика)	Бали	Кількість академічних годин
1	Лекція №1	1	2
2	Практична робота №1.	6	2
3	Лекція №2	1	2
4	Лекція №3	1	2
5	Практична робота №2.	9	2
6	Лекція №4	1	2
7	Лекція №5	1	2
8	Практична робота №3.	6	2
9	Лекція №6	1	2
10	Лекція №7	1	2
11	Практична робота №4	6	2
12	Лекція №8	1	2
13	Лекція №9	1	2
14	Практична робота №5	6	2
15	Лекція №10	6	2
16	Лекція №11	1	2
17	Практична робота №6	10	2
18	Лекція №12	1	2
	Екзамен	40	

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
50 – 100	зараховано
1-49	не зараховано

Приклад екзаменаційного тесту (40 б.)

Кожна вірна відповідь – 1 бал.

Завдання закритої форми: *Оберіть одну або декілька вірних відповідей із запропонованих.*

1. *Діяльність з оцінювання та перспективної організації ресурсів для досягнення різних завдань і цілей – це ...*
А. планування; В. проектування; С. дизайн; D. екологічна оцінка.
2. *Кочовий спосіб життя людської спільноти у стародавні часи призвів до формування такої форми територіального планування життєдіяльності як...*
А. адаптація життєдіяльності до існуючих ландшафтних умов; В. вибір для життєдіяльності найбільш сприятливих ландшафтів шляхом адаптивних міграцій; С. незначних трансформаціях ландшафту для потреб життєдіяльності, в тому числі господарських; D. галузеве територіальне планування діяльності.
3. *Осілий спосіб життя людської спільноти у стародавні часи призвів до формування такої форми територіального планування життєдіяльності як...*
А. адаптація життєдіяльності до існуючих ландшафтних умов; В. вибір для життєдіяльності найбільш сприятливих ландшафтів шляхом адаптивних міграцій; С. незначних трансформаціях ландшафту для потреб життєдіяльності, в тому числі господарських; D. галузеве територіальне планування діяльності.
4. *В епоху Середньовіччя (приблизно V—XV ст.) неврахування екологічних факторів при організації територій міст фортифікаційного типу спричинило :*
А. регулярне планування територій; В. чисельні епідемії хвороб населення; С. знищенню ґрунтового покриття міст; D. несприятливий санітарний стан.
5. *В епоху Відродження (приблизно XV—XVI ст.) поширеною практикою у сфері територіального планування є :*
А. планування садово-паркових ансамблів; В. планування палацових комплексів; С. планування розміщення міст-фортець; D. планування іригаційних (зрошувальних) систем.
6. *В період Промислової революції та Нового часу (XVIII —XIX ст.) на освоєння ландшафтів активно впливає такий вид природокористування як :*
А. індустріальний (промисловий); В. селітебний; С. захисно-рекреаційний; D. аграрний.
7. *Ефективним в сучасному розумінні процес територіального планування має враховувати такі фактори як :*
А. необхідність системного, узгодженого, галузевого планування; В. необхідність врахування довгострокових планів розвитку людства; С. мати велику вагу громадського голосу; D. бути націленим на збереження основних функцій ландшафту як середовища життєдіяльності.
8. *Екологічне територіальне планування є...*
А. виключно галузевою формою планування («sectoral planning»); В. виключно комплексною формою планування («comprehensive planning»); С. формою планування, що поєднує риси галузевого і комплексного планування.
9. *Ландшафтне планування як вид екологічного територіального планування виникло в:*
А. Нідерландах; В. Великобританії; С. Німеччині; D. Словенії.
10. *Система територіального планування у Радянському Союзі мала назву:*
А. Генеральна схема розвитку; В. просторове планування; С. районне планування; D. планування регіонів.
11. *У 80-ті роки XX ст. у СРСР виникає екологічний вид територіального планування, що отримав назву:*
А. Територіальна комплексна схема охорони природи («ТерКСОП»); В. Територіальний план збереження довкілля («ТерПЛЗД»); С. ландшафтний план територій; D. схема екологічного районування.
12. *Терміни «ландшафтне планування», «ландшафтна архітектура», «ландшафтне проектування» та «ландшафтний дизайн» є ...*

- А. визначають один вид діяльності; В. визначають зовсім не пов'язані між собою види діяльності; С. визначають суміжні види діяльності, пов'язані з ландшафтом;
 D. визначають різні види територіального планування.

13. Об'єкти, явища і сили природи, прямо або побічно використовуються або потенційно придатні для використання в сьогоденні і майбутньому для задоволення матеріальних і нематеріальних потреб людини, підтримання його існування це...

- А. навколишнє природне середовище; В. природні ресурси; С. природні блага;
 D. ландшафт.

14. До природних благ відносяться :

- А. сонячна енергія; В. деревина; С. рекреаційні властивості пейзажу;
 D. урожай сільськогосподарських культур.

14. До природних компонентів ландшафту відносяться:

- А. атмосферне повітря (в межах тропосфери); В. поверхневі і підземні води;
 С. ґрунтовий покрив; D. будівлі та споруди; Е. посіви культурних рослин.

15. Такий розвиток людської спільноти, який дозволяє нинішньому поколінню задовольнити свої потреби і одночасно не загрожує можливостям майбутніх поколінь називається:

- А. прогресивним розвитком («progressive development»); В. сталим / узгодженим розвитком («sustainable development»); С. екологічним імперативом;
 D. екологічним/енвайронментальним розвитком («environmental development»).

16. Результуючим документом процесу ландшафтного планування є ландшафтний план, що представляє собою:

- А. серія карт, інших графічних матеріалів і пояснювальний текст до них; В. серію креслень з перспективної територіальної структури природокористування; С. текстовий звіт, що містить детальні плани щодо екологічної реабілітації території планування.

17. Мета здійснення ландшафтного планування – це :

- А. інтеграція планів суспільства щодо планування системи природокористування; В. розробка стійкої просторової організації природокористування і охорони природи на конкретній території - відповідно до вимог довгострокових цілей суспільства; С. визначення та зменшення екологічних ризиків існуючих і планованих форм використання земель та видів господарської діяльності.

18. Оглядовий плановий документ (карта і пояснювальний текст), що визначає основні напрямки природокористування та відповідні ним основні ландшафтні функціональні зони на території планування називається :

- А. ландшафтний план; В. крупномасштабний ландшафтний план; С. рамковий ландшафтний план; D. ландшафтна програма.

19. Планувальний документ, що являє собою сукупність карт і текстів, що містять середньомасштабні характеристики природно-ресурсного потенціалу, завдань охорони природи і реального використання території, а також рекомендації щодо екологічно доцільного природокористування та цілі розвитку території планування:

- А. ландшафтний план; В. крупномасштабний ландшафтний план; С. рамковий ландшафтний план; D. ландшафтна програма.

20. Документ ландшафтного планування, що містить найдетальнішу (великомасштабну) інформацію та складається на найнижчому масштабному рівні :

- А. ландшафтний план; В. рамковий ландшафтний план; С. ландшафтна програма;
 D. ТерКСОП.

21. Інвентаризаційний етап ландшафтного планування передбачає :

- А. збір всієї доступної інформації про стан довкілля та природокористування;

В. виявлення конфліктів природокористування території; С. визначення екологічних заходів по галузях господарства; D. зонування території по галузевим цілям.

22. *Оціночний етап ландшафтного планування передбачає :*

А. зонування території за значенням і чутливості окремих природних компонентів для реалізації цільової галузевої функції; В. виявлення конфліктів природокористування території; С. визначення екологічних заходів по галузях господарства; D. розробка критеріїв шкали оцінки чутливості і значення окремих природних компонентів.

23. *Завершальний етап ландшафтного планування «Концепція основних напрямків дій і пріоритетних заходів» передбачає :*

А. розробку системи екологічних заходів та закріплення їх за виконавцями; В. виявлення конфліктів природокористування території; С. визначення екологічних заходів по галузях господарства; D. зонування території по галузевим цілям.

24. *До учасників процесу ландшафтного планування відносяться :*

А. місцеві жителі та адміністрація (місцева громада); В. виконавчий комітет; С. юридичні носії проекту; D. консультаційна рада.

25. *Громадськість, на яку справляє або може справити вплив процес прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища, або яка має зацікавленість в цьому процесі – це ...*

А. місцеві жителі; В. виконавці проекту; С. юридичні носії проекту; D. зацікавлена громадськість.

26. *Суб'єкти ландшафту – це ...*

А. людина; В. тварина; С. ґрунт; D. рослина.

27. *Здатність ландшафту продукувати органічну речовину зеленими рослинами та забезпечувати людей продуктами харчування і сировиною це -*

А. біотопічна функція ландшафту; В. біопродукційна функція ландшафту; С. санітарно-гігієнічна функція ландшафту; D. інформаційна та культуроформуюча функція ландшафту.

28. *Здатність ландшафту слугувати середовищем існування та зберігати необхідний рівень біологічного різноманітності, включаючи різноманітність видів рослин і тварин, а також генетичний фонд природи – це ..*

А. біотопічна функція ландшафту; В. біопродукційна функція ландшафту; С. санітарно-гігієнічна функція ландшафту; D. інформаційна та культуроформуюча функція ландшафту.

29. *Здатність ландшафту забезпечувати здоров'я людини – це ..*

А. біотопічна функція ландшафту; В. біопродукційна функція ландшафту; С. санітарно-гігієнічна функція ландшафту; D. інформаційна та культуроформуюча функція ландшафту.

30. *Піонерними науковими моделями освоєння ландшафту були запропоновані науковцями-економістами:*

А. модель кілець фон Тюнена; В. модель центральних міст Кристаллера; С. модель економічного ландшафту Леша; D. модель палімпсесту.

31. *При здійсненні ландшафтного планування виконавці проекту присаються на наукову концепцію:*

А. природного «первісного» ландшафту; В. антропогенного «штучного» ландшафту; С. культурного ландшафту; D. ментального ландшафту.

32. *Модель культурного ландшафту при здійсненні планування не включає до свого факту наступне положення :*

А. це освоєний природокористуванням простір; В. це соціальний простір; С. це функціональний простір; D. це некерована система.

33. *Теоретичну модель розміщення екологічно вразливих об'єктів на найбільшій відстані від екологічно небезпечних центрів, яку запропонував російський географ Б. Б. Родоман*

називається:

А. концепція поляризованого ландшафту; В. концепція острівної біогеографії;
С. урбаністична концепція.

34. Властивість ландшафту до зберігати власну структуру і режим функціонування під впливом природних і антропогенних дій називається:

А. ноосферогенез ландшафту; В. еволюція ландшафту; С. динаміка ландшафту;
D. стійкість ландшафту.

35. Здатність ландшафту переробляти (розчиняти, адсорбувати) або виводити за свої межі забруднювальні речовини називається :

А. ноосферогенез ландшафту; В. еволюція ландшафту; С. динаміка ландшафту;
D. самоочищення ландшафту.

36. Фрагментація місць проживання в ландшафті – це ...

А. процес, при якому суцільна площа ділянки одночасно скорочується і розпадається на два або більше фрагмента; В. цілеспрямоване руйнування місць проживання; С. різновид метапопуляційної динаміки.

37. В рамках геохімії ландшафту розрізняють такі види геохімічних бар'єрів як :

А. фізико-хімічні бар'єри; В. комплексні техногенні бар'єри; С. нуклеарні бар'єри;
D. радіальні бар'єри.

Завдання відкритої форми: Заповніть прогалину, вставивши пропущене поняття.

38. _____ (2 сл.) - це, по-перше, сукупність методичних інструментів та процедур, що використовуються для побудови такої просторової організації діяльності суспільства в конкретному ландшафті, яка забезпечувала б сталий розвиток і збереження основних функцій цього ландшафту а як системи підтримки життя.

39. _____ (2 сл.) - це оглядовий плановий документ регіонального рівня, що визначає основні напрямки природокористування та відповідні їм основні ландшафтні функціональні зони на території планування.

40. На _____ (1 сл.) етапі ландшафтно-екологічного планування відбувається вибір критеріїв, розробка шкал оцінок для значущості і чутливості всіх компонентів ландшафту, а також складання відповідних карт вимагають доброго знання території і творчого підходу.

10. Рекомендована література

Базова

1. Колбовский Е. Ю. Ландшафтное планирование : учебное пособие для студ. высш. учеб.заведений / Е. Ю. Колбовский - М. :Издательский центр «Академия», 2008. – 336 с.
2. Ландшафтное планирование с элементами инженерной биологии / [Н.А. Алексеенко, А. Н. Антипов, Р. Йохансен та інш.] під редакцією А. В. Дроздова – М.: Товарищество научных изданий КМК, 2006.- 239 с.
3. Казаков Л. К. Ландшафтоведение с основами ландшафтного планирования / Л. К. Казаков – М. : «Академия», 2008. – 336 с.
4. Максименко Н. В. Ландшафтно-екологічне планування: теорія і практика: монографія / Н. В. Максименко. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 216 с.
5. Крижанівська Н. Я. Основи ландшафтного дазайну: підручник, доповнення. / Н.Я. Крижанівська. - Ростов - на -Дону: Феникс. 2005.-214 с.
6. Сычева А. В. Ландшафтный дизайн. / А. В. Сычева, Н. П. Титова- Минск: Высшая школа. - 1984.-127 с.
7. Дормидонтова В. В. История садово-парковых стилей / В. В. Дормидонтова – М.: Архитектура-С, 2004. – 208 с.

8. Гололобова О. О. Основы декоративной дендрологии та квітникарства / О. О. Гололобова. — Х. :ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. –104 с.
9. Нефедов В.А. Ландшафтный дизайн и устойчивость среды / В. А. Нефедов — Санкт-Петербург, 2002 г. — 143с.

Допоміжна

1. F.Steiner The living landscape. An ecological Approach to landscape planning / Steiner F. – Island Press Board of Directors , 2008 – 470 p.
2. Авессаламова И.А. Экологическая оценка ландшафтов / И. А. Авессаламова – М.: Изд-во МГУ , 1992 – 86 с.
3. Ландшафтное планирование : принципы, методы, европейский и российский опыт – [А. Н. Антипов, А. В. Дроздов, В. В. Кравченко та інш.] – Иркутск: Изд-во Института географии СО РАН, 2002. - 141 с.
4. Макаров В.З. Эколого-географическое картографирование городов/ [В. З. Макаров, Б. А. Новаковский, А. Н. Чумаченко] – Саратов: Научный мир, 2002. – 196 с.
5. Рябина Н. О. Руководство по проведению полевой практики по ландшафтоведению и ландшафтному планированию: Учебно методическое пособие для студентов,обучающихся по специальностям «Геоэкология» и «Природопользование» / Н. О. Рябина – Волгоград : Изд-во ВолГУ, 2004 .– 120 с.
6. Сичева А. В. Архітектурно-ландшафтна середина. - / А.В. Сичева - Мінськ: Вища школа. - 1982.-158 с.
7. Атаманюк Ю. А. Реконструкція міських зелених насаджень. / Ю.А. Атаманюк, Л.Я. Костюченко, Я. В. Остапенко- К.: Будівельник, 1987. – с. 237.
8. Рандхава М. Сады через века / М. Рандхава: сокр. пер. с англ. Л. Д. Ардашниковой. — М.: Знание, 1981. — 320 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Медіа-матеріали лекцій відеоблогів з тематики ландшафтного планування:

1. Northern Ireland Assembly. Landscape Planning for Sustainable Development: <https://www.youtube.com/watch?v=VJE75srXOIM>
2. Esri : ArcGIS Online and the Landscape Planning Application :<https://www.youtube.com/watch?v=tk0qLp4OO5o>
3. Harvard GSD. "Planning, Ecology, and the Emergence of Landscape" by Charles Waldheim: <https://www.youtube.com/watch?v=aiWgkH2EBQ>
4. Б. М. Соколов - История садово-паркового искусства [Електронний ресурс] // Режим доступу: gardenhistory@mail.ru.
5. История садово-паркового искусства [http: \[Електронний ресурс\]](http://studio-verde.ru/history.html) // Режим доступу: [//studio-verde.ru/history.html](http://studio-verde.ru/history.html)